

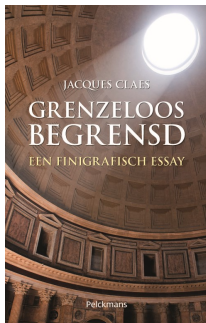
2.2.1.1 CONCEPT

*“Den största lysten [...] finns vid gränsen”
Per-Olov Enquist¹*

LEESWIJZER

1

Claes (J.), *Grenzeloos begreind. Een finigrafisch essay*, Kalmthout, 2013.

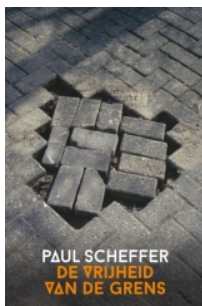
Beschrijft (deel 1) de drang om grenzen te overschrijden, te verleggen, maar ook (deel 2) de nood aan grenzen, aan een binnen, een territorium en ten slotte (deel 3) het ‘grensgedrag’ tussen beide voorgaande fenomenen in, het intrigerende spel tussen ‘binnen’ en ‘buiten’.

Cf. Pieters (A.), Zonder grenzen lukt het niet, in: *'t Pallieterke*, 1 juli 2015, 12: “Grenzen zorgen voor een binnen en een buiten. Dat geldt zowel voor een individu als voor een groep (een natie, een geloofsgroep, een politieke partij)”.

Debray (R.), *Eloge des frontières*, Paris, 2010.
n.t.b.

Magris (C.), *Aan de andere kant: beschouwingen over grenzen*, Sassenheim, 1999.
De werken van de publicist Claudio Magris zijn gewijd aan het overdenken van de betekenis van grenzen, muren, drempels, zowel fysiek als mentaal: grenzen waarmee we altijd een bepaalde relatie hebben, net zoals met het onmetelijke. Meestal behandelt hij Midden-Europa (met haar multiculturele ‘literatuur van de grens’ van Franz Kafka, Elias Canetti, Mircea Eliade, György Lukacs enz.)

Scheffer (P.), *De vrijheid van de grens*, Rotterdam, 2016.

Devoldere (L.), The unbearable lightness of borders, in: *The Low Countries*, 21, 2013, 11.

¹ “Het sterkste verlangen vindt men bij de grens”: P.-O. Enquist, *Livläkarens besök*, Stockholm, 1999, 208.

Deleu (J.), *'Citoyen de la frontière'*. In *de maat van zeven*, Leuven, 1988.

Opgenomen in:

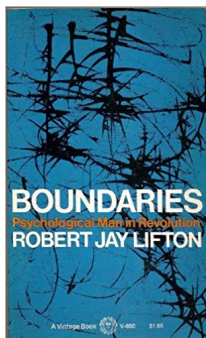
Deleu (J.), *Voorbij de grens. Lyrisch proza, 1972-1988*, Leuven, 1990.

Vertoog en Literatuur. 1. Lijn. Grens. Horizon, Leuven, 1993.

Marchal (G.P.) o.r.v., *Grenzen und Raumvorstellungen (11.-20. Jh.). Frontières et conceptions de l'espace (11e-20e siècles)*, Zürich, 1996.

Lifton (R.J.), *Grenzen*, Bilthoven, 1971.

Vertaling van: Lifton (R.J.), *Boundaries. Psychological man in revolution*, New York, 1970.

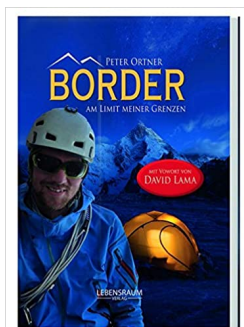
2

Philosophie des frontières.

Radiouitzending op France Culture, 16 januari 2019 (Reeks *Chemins de la Philosophie*).

Garcia (T.), Logique de la frontière, in: *Multitudes*, 2018, 3, 72, 60-69.

Ortner (P.), *Border. Am Limit meiner Grenzen*, ?????, 2018.

Waarom deze ervaren bergbeklimmer geregeld aan zijn grenzen wil tornen.

Grenzen. Themanummer van *Quatember*, 81, 2017, 3.

Grenzen spelen ook bij het ervaren van en denken over het geloof een historische rol: dit themanummer behandelt de ethische en spirituele verschillen en grensbepalingen én de nodige grensoverschrijdingen, met o.m.:

Burggraf (W.), *No Borders? Mit dem Fahrrad über Grenzen*.

Scheffer (H.), *Grenzerfahrungen, öffnen und schliessen*.

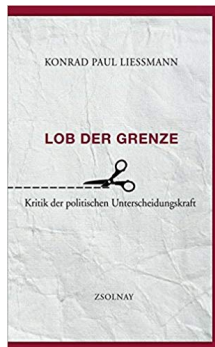
Grenzen.

Thema van de *Dag van de Filosofie*, 2016: cf. o.a. *Filosofie Magazine*, 2016, 2.

Grens/Frontière, Rekkem, 2013, passim.

Borders, themanummer van *The Low Countries*, 21, 2013, passim.

Liessmann (K.P.), *Lob der Grenze: Kritik der politische Unterscheidungskraft*, Wien, 2012.

De auteur ageert tegen de volgens hem overheersende ideologie van 'grenzeloze grensoverschrijding'.

Debray (R.), *Eloge des frontières / Lof der grenzen / In praise of borders*, in: *Frontières / Grenzen / Borders*. Themanummer van *Passa Porta Magazine*, 0, s.d. (2011), 62-72.

Bouquet (C.) & Velasco-Graciet (H.) o.r.v., *Tropisme des frontières, approche pluridisciplinaire & Regards géopolitiques sur les frontières*, 2 dln., Paris, 2006-2007. Over de verschillende betekenissen die aan grenzen gegeven worden.

Deleu (J.), *Voorbij de grens*, Amsterdam, 2003. Geïnspireerd door de publicatie uit 1988, stelden in 2003 achttien kunstenaars tentoon in De Brakke Grond in Amsterdam: in de catalogus heeft Deleu het in zeven teksten over zijn persoonlijke beleving van grenzen.

La Frontière: récits de l'entre-deux. Themanummer van *Spirale*, Québec, 2003, 193. De verschillende bijdragen bespreken de verhouding van de grens tot het andere in de historische en culturele verschijningsvormen, zoals de *frontier* in de Amerikaanse (en Canadese) geschiedenis.

Brugger (W.) & Haverkate (G.), *Grenzen als Thema der Rechts- und Sozialphilosophie. Referate der Tagung der Deutschen Sektion der Internationalen Vereinigung für Rechts- und Sozialphilosophie vom 22. bis 23. September 2000 in Heidelberg*, Stuttgart, 2002.

Behandelt een zeer breed spectrum aan onderwerpen rond het thema 'recht en grenzen': grens en verdraagzaamheid, wanneer mag een taboe (= een grens) overschreden worden, klonen (waar ligt de grens van een individu?), de autonomie van de patiënt, orgaandonatie (de grenzen aan solidariteit), grenzen in de Europese Unie, staatsburgerschap en integratie (moet het eerste op het einde of aan het begin

van het integratie-proces komen?), rechtsgeldigheid over staatsgrenzen heen, de grensverleggende globale media.

Rushdie (S.), *Step across this line*, London, 2002.

M.b. *Step across this line*, 405-442.

Vertaald als: Rushdie (S.), *De grens over*, Amsterdam, 2003.

Brüggen (W.) & Haverkate (G.), *Grenzen als Thema der Rechts- und Sozialphilosophie*, Stuttgart, 2002.

Kymlicka (W.), *Territorial boundaries : a liberal egalitarian perspective*, in: Miller (D.) & Hashmi (S.) eds., *Boundaries and Justice. Diverse ethical perspectives*, Princeton, 2001, 249-275.

Stelt de vraag naar de ethische verantwoording van grenzen (in de liberale politieke theorievorming).

Magris (C.), *Langs de grenzen. Essays, fragmenten en verhalen*, Amsterdam, 2001.

Geldof (K.), De grens als limiet en mogelijkheid, in *Yang*, 32, 1996, 2-3, ??-??.

Schmidt (H.-J.), *Grenzen in der mittelalterlichen Kirche. Eklesiologische und juristische Konzepte*, in: Marchal (G.P.) o.r.v., *Grenzen und Raumvorstellungen (11.-20. Jh.). Frontières et conceptions de l'espace (11e-20e siècles)*, Zürich, 1996, 137-162.

Mattioli (A.), "Volksgrenzen" oder Staatsgrenzen? *Wissenschaft und Ideologie in der Debatte um die Hochreingrenze (1925-1947)*. in: Marchal (G.P.) o.r.v., *Grenzen und Raumvorstellungen (11.-20. Jh.). Frontières et conceptions de l'espace (11e-20e siècles)*, Zürich, 1996, 285-311.

Interessante bijdrage over hoe de vierhonderd jaar oude Rijngrens tussen Duitsland en Zwitserland tijdens het Interbellum bij wetenschappers aan weerszijden ervan aanleiding gaf tot zeer uiteenlopend geconstrueerde representatiesystemen.

Langenberg (S.) o.r.v., *Grens 94. Grenzen van mensen*, Brussel, 1995.

Over de historische, filosofische, psychologische en inter-menselijke grenzen die men anno 1994 ontmoet en welke (vnl. psychologische) problemen dat met zich meebrengt.

De Vooght (L.), De mythe van Tom en Jerry, in: *De Standaard*, 2-3 juli 1994.

Grenzen, kulturele diversiteit en ethiek binnen Europa.

Reeks lezingen in 1992-1993 door het Centrum Wijsbegeerte van de KUB. Met o.m. Wilfried Goossens (KUB) over *De opening van de grenzen*.

Vertoog en Literatuur. 1. Lijn. Grens. Horizon, Leuven, 1993.

Vijfentwintig bijdragen die het concept grens op poëtische, fictionele en filosofische wijze benaderen, zoals o.a.

Parret (H.), *In de marges geschreven*, 7-30.

Calabrese (O.), *Grens en overschrijding*, 137-148.

Marin (L.), *Grenzen van Utopia*, 151-175.

Deleu (J.), Grenzen en hun lieftalligheden, in: *Zeeuws Tijdschrift*, 37, 1987, 4, 121-122.

Magris (C.), *Danubio*, ????? 1986.
Vertaald als *Donau*

Racek (A.), *Philosophie der Grenze. Ein Entwurf*, Wien, 1983.

Van der Kerken (L.), De mens als grensbewoner, in *De Standaard*, 28 mei 198?.
Gatzemeier (M.), *Grenze*, in: *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, 3, Basel-Stuttgart, 1974, 873-875.

Beaujon (E.), *Némésis ou la limite. Essai d'humanisme dialectique*, Paris, 1965.
M.b. over de moderne notie van grens: *L'expérience moderne de la limite*, 13-80.

3

ONEINDIGHEID

Blay (A.), *Les limites du monde, une histoire sans fin*, in: *L'Histoire des mythes fondateurs. Voyage dans l'imaginaire de l'humanité*, Paris, 2022 (*La Vie - Le Monde hors série*), 40-41.

Moore (A.W.), *The Infinite*, London-New York, 1990.
Geeft een historisch overzicht van het denken over de oneindigheid.

A trip to infinity.
Netflix-documentaire. Cf. Een teleurstellende blik op oneindig, in *De Standaard*, DS2, 21 oktober 2022, 12.

Zellini (P.), *A brief history of infinity*, ?????, 2004.